

ETKİNLİK ÖRNEKLERİYLE İLK OKUMA VE YAZMA ÖĞRETİMİ

Editör

Doç. Dr. Ruhan KARADAĞ YILMAZ

...Geleceğin Fikirleri...

ETKİNLİK ÖRNEKLERİYLE İLK OKUMA VE YAZMA ÖĞRETİMİ

Editör: Doç. Dr. Ruhan KARADAĞ YILMAZ

ISBN: 978-605-7523-90-7

Kitap içeriği bölümlerinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'ne aittir. Vizetek izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Sayın okuyucularımız, bandrolsüz yayınları satın almamanızı diliyoruz.

Yayın Koordinatörü: Ferit RESULOĞULLARI

Kapak Tasarımı & Mizanpaj: Sadık HANGÜL

1. Baskı: Ankara - Eylül, 2021

Baskı:

Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti. İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1

Yenimahalle/ANKARA

Tel: 0 312 395 85 71

Yayıncı Sertifika No: 41575

Matbaa Sertifika No: 47479

İletişim:

Seyranbağları Mah. İncesu Cadd. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizeteyayincilik@gmail.com

ETKİNLİK ÖRNEKLERİYLE İLK OKUMA VE YAZMA ÖĞRETİMİ

Editör

Doç. Dr. Ruhan KARADAĞ YILMAZ

Yazarlar

Dr. Öğr. Üyesi Yakup BALANTEKİN

Prof. Dr. Fatma SUSAR KIRMIZI

Doç. Dr. Ruhan KARADAĞ YILMAZ

Arş. Gör. Emir YEGANEH

Doç. Dr. Serdarhan Musa TAŞKAYA

Dr. Öğr. Üyesi Başak KASA AYTEN

Doç. Dr. Hakan DEDEOĞLU

Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül AVŞAR TUNCAY

Arş.Gör.Dr. Mehmet AŞIKCAN

Dr. Öğr. Üyesi Sibel DAL

Doç. Dr. İbrahim Halil YURDAKAL

Öğr. Hayrünnisa SAVAŞ

Öğr. Sümeyye SOYDEMİR BOR

- Editör** Doç. Dr. Ruhan KARADAĞ YILMAZ-*Necmettin Erbakan Üniversitesi*
- 1. Bölüm:** **İlk Okuma Yazmaya Hazırbulunuşluk ve İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Gelişimsel Özellikleri**
Dr. Öğr. Üyesi Yakup BALANTEKİN-*Bursa Uludağ Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0002-8674-3598
- 2. Bölüm:** **Okumaya Başlama, Okumayı Etkileyen Etkenler ve Okuma Güçlükleri**
Prof. Dr. Fatma SUSAR KIRMIZI-*Pamukkale Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0002-0426-1908
- 3. Bölüm:** **İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Yazma Becerisinin Geliştirilmesi ve Dik Temel Yazı Çalışmaları**
Doç. Dr. Ruhan KARADAĞ YILMAZ-*Necmettin Erbakan Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0003-3254-8890
Arş. Gör. Emir YEGANEH-*Adıyaman Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0002-2695-9549
- 4. Bölüm:** **İlk Okuma Yazma Öğretiminde Geçmişten Günümüze Kullanılan Öğretim Yöntemleri**
Doç. Dr. Serdarhan Musa TAŞKAYA-*Mersin Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0003-0618-0084
- 5. Bölüm:** **Ses Esaslı İlk Okuma Yazma Öğretimi ve Aşamaları**
Dr. Öğr. Üyesi Başak KASA AYTEN-*İnönü Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0001-5926-3380
- 6. Bölüm:** **İlkokul Birinci Sınıfta Kelime Tanıma ve Kelime Hazinesinin Geliştirilmesi**
Doç. Dr. Hakan DEDEOĞLU-*Hacettepe Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0003-2436-7010
Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül AVŞAR TUNCAY-*Mersin Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0002-0520-1747

Bölümler ve Yazarlar

- 7.Bölüm:** **İlk Okuma Yazma Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme**
Doç. Dr. Ruhan KARADAĞ YILMAZ-*Necmettin Erbakan Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0003-3254-8890
- 8. Bölüm:** **Birleştirilmiş Sınıflarda İlk Okuma ve Yazma Öğretimi**
Arş.Gör.Dr. Mehmet AŞIKCAN-*Necmettin Erbakan Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0002-8347-0811
- 9.Bölüm:** **İlk Okuma Yazma Öğretiminde Aile Katılımı Etkinlikleri**
Dr. Öğr. Üyesi Sibel DAL-*Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0003-2319-4656
- 10. Bölüm:** **İlk Okuma Yazma Öğretiminde Etkinlik Örnekleriyle Zenginleştirilmiş Teknoloji Uygulamaları**
Doç. Dr. Ruhan KARADAĞ YILMAZ-*Necmettin Erbakan Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0003-3254-8890
Hayrünnisa SAVAŞ-*Yüksek Lisans Öğrencisi-Öğretmen- Şehit İbrahim Betin İlkokulu*
ORCID No: 0000-0002-0568-1189
Sümeyye SOYDEMİR BOR-*Yüksek Lisans Öğrencisi-Öğretmen- ODTÜ G.V.-Alp Koleji*
ORCID No: 0000-0002-2822-9806
- 11. Bölüm:** **İlk Okuma ve Yazma Öğretiminde Kullanılan Araç-Gereçler ve Teknoloji**
Doç. Dr. İbrahim Halil YURDAKAL-*Pamukkale Üniversitesi*
ORCID No: 0000-0002-6333-5911

ÖNSÖZ

İlkokul çocuğun yaşadığı çevreyi tanınmasını, anlamasını, yorumlamasını, çevreye uyum sağlamasını, farklı bakış açıları edinmesini ve yurttaşlık haklarını edinmesini sağlayan önemli bir eğitim basamağıdır. Çocuğun yaşam boyu kullanacağı bilgi ve becerilerin edinilmesinde ilk ve en önemli aşamayı oluşturan ilk okuma ve yazma öğrenme süreci çocuğun eğitim yaşamının en kritik dönemini oluşturmaktadır. İlk okuma ve yazma öğrenme süreci çocuğun dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerine ilişkin temel bilgi ve becerileri kazandığı bir süreç olup çocuğun akademik ve toplumsal hayattaki başarısının da temellerini oluşturması nedeniyle büyük önem taşımaktadır.

Türkiye’de ilk okuma ve yazma öğretiminin uzun bir tarihi geçmişi bulunmaktadır. Latin harflerinin kabulüyle birlikte okuma öğretiminde, öğretimin odağına kimi zaman cümleyi, kimi zaman harfi, kimi zaman da sesi alarak farklı öğretim yaklaşımları denenmiştir. Yazma öğretiminde ise öğrencilerin hızlı, okunaklı, estetik ve işlevsel yazmalarını desteklemek amacıyla bitişik eğik yazı ve dik temel harflerin öğretimi gibi farklı yazı öğretimi uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Günümüzde ilk okuma ve yazma öğretiminde en etkili yaklaşım ve yöntemlere erişme çabası devam etmektedir.

İlk okuma ve yazma öğretimi alanında hazırlanan bu kitabın sınıf öğretmeni adayları, sınıf öğretmenleri, lisansüstü öğrencileri, ilk okuma ve yazma öğretimi alanında çalışan alan uzmanları ve aileler için önemli bir kaynak olacağı düşünülmektedir. Kitabın içeriğinin özellikle geleceğin öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi dersine, öğretmenlik uygulamasına ve profesyonel öğretmenlik kariyerine hazırlanmalarına yardımcı olacağı ümit edilmektedir. Bununla birlikte, kitap alanyazındaki son gelişmeleri de yansıttığı için uzun yıllardır uygulamada olan öğretmenlerin de bu konudaki bilgi ve becerilerini güncellemelerine hizmet edecektir.

Kitap on bir bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm ilk okuma ve yazmaya hazırlanış ve ilkökul birinci sınıf öğrencilerinin gelişim özelliklerine odaklanmaktadır. Kitabın ikinci bölümünde okumaya başlama, okumayı etkileyen faktörler ve okuma güçlükleri konularına değinilmiştir. Üçüncü bölüm yazmayı etkileyen faktörler ve dik temel yazı çalışmalarını içerirken, dördüncü bölümde ise ilkökuma yazma öğretim yaklaşımları ve tarihsel gelişimine ilişkin içerik yer almaktadır. Kitabın beşinci bölümü ses esaslı cümle yöntemi ve uygulama örneklerine yer vermektedir. Altıncı bölümde ise ilkökul birinci sınıfta kelime tanıma ve kelime hazinesinin geliştirilmesine ilişkin kuramsal ve uygulamalı bilgiler sunulmuştur. Yedinci bölümde ilk okuma ve yazma öğretiminde ölçme ve değerlendirme çalışmalarının nasıl yapılacağına ilişkin kuramsal bilgiler sunulurken sekizinci bölümde ise birleştirilmiş sınıflarda ilk okuma ve yazma öğretimi konusu işlenmiştir. Kitabın dokuzuncu bölümü ilk

okuma yazma öğretiminde ailenin yeri ve önemine ayrılmış, ailelerin çocuklarının ilk okuma ve yazma öğrenimini desteklemek amacıyla evde gerçekleştirebilecekleri pratik uygulamalar örneklerle birlikte sunulmuştur. Kitabın onuncu bölümü ise ilk okuma yazma öğretiminde etkinlik örnekleriyle zenginleştirilmiş teknoloji uygulamalarına ayrılmış, bu bölümde öğretmenlerin sınıflarında çocukların dil becerilerinin gelişimini desteklemek amacıyla kullanabilecekleri teknoloji uygulamaları ve aşamaları örnekleriyle birlikte sunulmuştur. İlk okuma yazma öğretiminde kullanılan araç-gereçler konusuna yer verilen on birinci bölümde ise öğretmenlerin ilk okuma ve yazma öğretiminde kullanabilecekleri araç gereçlere örnekler sunulmuştur.

Bu kitabın bölümleri ilk okuma ve yazma öğretimine ilişkin kuram ve okuma yazma öğretimindeki iyi uygulamalar konusundaki bilgileriyle tanınan seçkin akademisyenler ve eğitimciler tarafından yazılmıştır. Kitabın etkinlik örnekleriyle zenginleştirilmiş teknoloji uygulamalarına ilişkin bölümünün yazılmasında da öğrencilerle birlikte sınıflarda vakit geçiren ve bu bilgileri sınıflarında bizzat uygulayan deneyimli öğretmenlerden destek alınmıştır. Ayrıca bölüm yazarlarının büyük çoğunluğunun öğretmenlik deneyimlerinin de bulunması kitap içeriğinin uygulamaya yönelik pratik bilgiler içermesine katkı sağlamıştır.

Kitabın hazırlanmasında özverili çalışmaları nedeniyle emeği geçen değerli kitap bölümü yazarlarına ve kitabın hazırlanması ve yayımlanmasında destek olan Vize Tek yayın grubuna içtenlikle teşekkür ederim.

Editör

Doç. Dr. Ruhan KARADAĞ YILMAZ

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1:

İlk Okuma Yazmaya Hazırbulunuşluk ve İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin
Gelişimsel Özellikleri.....1

Yakup BALANTEKİN

BÖLÜM 2:

Okumaya Başlama, Okumayı Etkileyen Etkenler ve Okuma Güçlükleri 47

Fatma SUSAR KIRMIZI

BÖLÜM 3:

İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Yazma Becerisinin Geliştirilmesi ve Dik Temel
Yazı Çalışmaları.....81

Ruhan KARADAĞ YILMAZ

Emir YEGANEH

BÖLÜM 4:

İlk Okuma Yazma Öğretiminde Geçmişten Günümüze Kullanılan Öğretim
Yöntemleri.....121

Serdarhan Musa TAŞKAYA

BÖLÜM 5:

Ses Esaslı İlk Okuma Yazma Öğretimi ve Aşamaları 143

Başak KASA AYTEN

BÖLÜM 6:

İlkokul Birinci Sınıfta Kelime Tanıma ve Kelime Hazinesinin Geliştirilmesi..... 169

Hakan DEDEOĞLU

Ayşegül AVŞAR TUNCAY

BÖLÜM 7:

İlk Okuma Yazma Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme.....205

Ruhan KARADAĞ YILMAZ

BÖLÜM 8:

Birleştirilmiş Sınıflarda İlk Okuma ve Yazma Öğretimi 243

Mehmet AŞIKCAN

BÖLÜM 9:

İlk Okuma Yazma Öğretiminde Aile Katılımı Etkinlikleri.....275

Sibel DAL

BÖLÜM 10:

İlk Okuma Yazma Öğretiminde Etkinlik Örnekleriyle Zenginleştirilmiş Teknoloji Uygulamaları..... 317

Ruhan KARADAĞ YILMAZ

Hayrünnisa SAVAŞ

Sümeyye SOYDEMİR BOR

BÖLÜM 11:

İlk Okuma ve Yazma Öğretiminde Kullanılan Araç-Gereçler ve Teknoloji 379

İbrahim Halil YURDAKAL